

GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC VÀ LỐI SỐNG CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM TP HỒ CHÍ MINH TRONG THỜI KÌ HỘI NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN

HUỲNH CÔNG BA*

TÓM TẮT

Tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên là góp phần đào tạo toàn diện người trí thức đáp ứng yêu cầu của xã hội. Tuy nhiên, trong thời kì hội nhập và phát triển của đất nước, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên cần đặc biệt quan tâm, nhằm góp phần giáo dục toàn diện, hoàn thiện nhân cách và bản lĩnh cho sinh viên, đồng thời giúp sinh viên có những kỹ năng mềm dễ dàng thích nghi với môi trường xã hội.

Từ khóa: chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống.

ABSTRACT

***Organizing activities of education (political, ideological, moral and affective)
for the undergraduates at the Ho Chi Minh City University of Education***

To enhance the activities of education (political, ideological, moral and affective) for the undergraduates is part of the holistic education for intellectuals to meet the demand of the society; especially, in the integration and development age of the country. The school needs to pay more attention to forming good traits of personality, and determination; as well as teaching them soft skills so that they can conform themselves to the social environment.

Keywords: politics, ideology, moral, way of life.

1. Mục tiêu giáo dục là đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, tri thức, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Nội dung giáo dục phải đảm bảo tính cơ bản, toàn diện, thiết thực, hiện đại và có hệ thống: coi trọng giáo dục tư tưởng và ý thức công dân, bảo tồn và phát

huy truyền thống, bản sắc văn hóa dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, phù hợp với sự phát triển về tâm sinh lý lứa tuổi của người học.

Xuất phát từ mục tiêu và nội dung được đề cập trong Luật Giáo dục, hơn 35 năm qua, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh (ĐHSP TPHCM) tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên, góp phần đào tạo toàn diện người trí thức để đáp ứng yêu cầu của xã hội. Tuy nhiên, trong thời kì hội nhập và phát triển, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên của Trường cần được đặc biệt quan tâm,

* ThS, Trường phòng CTCT & HSSV
Trường ĐHSP TPHCM

nhằm góp phần giáo dục toàn diện, hoàn thiện nhân cách và bản lĩnh cho sinh viên đồng thời giúp cho sinh viên có những kỹ năng mềm dễ dàng thích nghi với những môi trường của xã hội.

2. Để làm tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên, trước hết chúng ta cần nắm được các khái niệm liên quan.

(i) *Chính trị*: Khái niệm này được hiểu khác nhau tùy thuộc vào quan điểm tư tưởng, vào cách tiếp cận. Xuất phát từ chủ nghĩa Mác – Lê-nin, chính trị là mối quan hệ giữa các giai cấp, các dân tộc, các quốc gia trong vấn đề giành, giữ, sử dụng quyền lực nhà nước, là những phương hướng, những mục tiêu xuất phát từ lợi ích cơ bản của các giai cấp, các đảng phái, các nhà nước để thực hiện đường lối đã được lựa chọn nhằm đạt được mục đích đã đề ra.

(ii) *Tư tưởng, hệ tư tưởng*:

Tư tưởng là quan điểm và suy nghĩ chung của con người về hiện thực khách quan và xã hội.

Tư tưởng chính trị là toàn bộ các quan điểm về chế độ xã hội, về quan hệ giai cấp, đảng phái, dân tộc, nhà nước theo lợi ích của một giai cấp nhất định.

Hệ tư tưởng là hệ thống những quan điểm và tư tưởng về triết học, chính trị, pháp luật, đạo đức, thẩm mỹ, tôn giáo.

(iii) *Đạo đức*: Chính trị, tư tưởng,... là những nhân tố, những cơ sở hình thành nên đạo đức ở con người. Hiện có nhiều quan niệm khác nhau về đạo đức. Song quan niệm sau đây được nhiều người tán thành: Đạo đức là một hình thái ý thức xã hội, là tổng hợp những quy tắc, nguyên

tắc, chuẩn mực xã hội, nhờ nó con người tự giác điều chỉnh hành vi của mình sao cho phù hợp với lợi ích, hạnh phúc của con người và tiến bộ xã hội trong quan hệ con người với con người, cá nhân và xã hội, là toàn bộ những quy tắc, chuẩn mực nhằm điều chỉnh và đánh giá cách ứng xử của con người với nhau trong quan hệ xã hội và quan hệ với tự nhiên.

(iv) *Lối sống*: Là một phạm trù xã hội khái quát toàn bộ hoạt động sống của các dân tộc, các giai cấp, các nhóm xã hội, các cá nhân trong những điều kiện của một hình thái kinh tế - xã hội nhất định, biểu hiện trên các lĩnh vực đời sống: trong lao động và hưởng thụ, trong quan hệ giữa người với người, trong sinh hoạt tinh thần và văn hóa. Như vậy, lối sống là toàn bộ hoạt động của con người.

(v) *Giáo dục; giáo dục đạo đức, chính trị, tư tưởng cho sinh viên*:

Giáo dục là một quá trình có mục đích xuất phát từ những yêu cầu xã hội nhằm trang bị, dẫn dắt thế hệ trẻ vươn tới tri thức và những chuẩn mực văn hóa, đạo đức.

Giáo dục bao gồm: giáo dục đạo đức (đức dục), giáo dục tri thức (trí dục), giáo dục thể chất (thể dục) và giáo dục thẩm mỹ (mỹ dục).

Giáo dục chính trị, đạo đức, lối sống là một mặt của giáo dục, song là mặt quan trọng nhất, bởi đây là cơ sở để hình thành và phát triển nhân cách, phẩm chất và giá trị của mỗi con người.

Đối với thanh niên, học sinh, sinh viên vấn đề giáo dục chính trị, đạo đức và lối sống là cực kì quan trọng, vì họ là chủ nhân tương lai của đất nước.

3. Ý thức được tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho thế hệ trẻ, nhiều năm qua, Trường ĐHSB TPHCM luôn chú trọng đến công tác này nhằm đào tạo đội ngũ giáo viên chất lượng. Họ là lực lượng giàu ước mơ và khát vọng, có tinh thần yêu nước, yêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, nhạy cảm với cái mới của thời đại.

Sinh viên Trường ĐHSB TPHCM năng động, sáng tạo trong học tập và nghiên cứu khoa học. Nhiều sinh viên tự học thêm, trau dồi ngoại ngữ, tin học hoặc tham gia các lớp học kỹ năng mềm nhằm bổ sung cho mình những kiến thức cơ bản làm hành trang bước vào đời. Một số sinh viên năm cuối chủ động tham gia nghiên cứu khoa học, đi vào các đề tài phục vụ đời sống kinh tế - xã hội của thành phố và khu vực. Nhiều đề tài của sinh viên được ứng dụng vào hoạt động thực tiễn, mang lại hiệu quả cao và đạt nhiều giải thưởng.

Trong điều kiện hiện nay, hầu hết sinh viên Trường ĐHSB TPHCM thích nghi với những đổi mới của xã hội và tỏ rõ bản lĩnh sống, có trách nhiệm với xã hội, nhân dân. Họ năng động trong việc tự thân vận động để thích nghi với cuộc sống, vừa học vừa làm thêm (gia sư, tiếp thị, giúp việc, làm việc bán thời gian...) để có tiền ăn học, rất đáng trân trọng và khuyến khích.

Hiện tại, những hoạt động của sinh viên không chỉ giới hạn trong nhà trường với giảng đường và phòng thí nghiệm mà còn có xu hướng tiếp cận, chiếm lĩnh và tự khẳng định mình trong môi trường xã

hội thực tiễn rộng lớn và sôi động. Qua thực tiễn, đã xuất hiện một lớp sinh viên năng động, giàu ý chí tiến thủ, trưởng thành hơn trong cuộc sống. Hình ảnh những sinh viên “Chiến sĩ tình nguyện” trong các Chiến dịch tình nguyện Mùa hè xanh, hòa mình vào cuộc sống đến các vùng sâu, vùng xa, chiến trường xưa, căn cứ cách mạng... đã minh chứng cho xã hội thấy sinh viên Trường ĐHSB TPHCM đã biết đóng góp sức lực và trí tuệ vào sự nghiệp phát triển của đất nước.

Nhiều sinh viên ưu tú không ngừng phấn đấu, học tập, nâng cao trình độ, đạt học vị thạc sĩ, tiến sĩ ở độ tuổi còn rất trẻ và tự tin đứng trong hàng ngũ giảng viên trẻ của Trường. Họ đảm nhận những nhiệm vụ quan trọng của ngành. Với hoài bão cá nhân chân chính, gắn liền với mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh là động lực chủ yếu thúc đẩy sinh viên không ngừng học tập, nghiên cứu khoa học để nắm bắt tri thức, hướng tới làm chủ tương lai.

Cùng với những phẩm chất tốt đẹp trên, sinh viên Trường ĐHSB TPHCM luôn đề cao lòng tự trọng và tinh thần tự hào dân tộc. Cơ chế thị trường có thể làm cho sinh viên phải biết sống thực tế hơn, nhưng họ cũng không dễ dàng đánh mất mình trước những mặt trái của nền kinh tế thị trường. Nhiều sinh viên vì cuộc sống khó khăn phải làm thêm nhiều việc để có tiền ăn học, nhưng vẫn không sa ngã trước những cám dỗ vật chất, không bị ảnh hưởng bởi các tệ nạn xã hội. Tinh thần tự hào dân tộc và lòng tự trọng còn được thể hiện ở những sinh viên du học ở nước ngoài, họ vẫn luôn giữ gìn văn hóa

truyền thống của dân tộc trong cách cư xử và trong lối sống. Họ đã vượt qua nhiều khó khăn để cố công học tập, đạt những thành quả đáng tự hào, mang lại niềm vinh dự cho đất nước.

Bên cạnh những mặt tích cực nêu trên, những năm qua, trong giới sinh viên vẫn còn tồn tại những vấn đề mà nhà trường, gia đình và xã hội phải quan tâm, lo lắng như: do bị tác động bởi những mặt trái của cơ chế thị trường nên có sự phân hóa giàu – nghèo, dẫn đến sự phân hóa về tư tưởng, nhận thức, lối sống. Bên cạnh một bộ phận sinh viên chăm lo học tập, say mê nghiên cứu khoa học, tích cực, hăng hái tham gia những hoạt động xã hội thì vẫn còn một bộ phận sinh viên chây lười, thụ động trong học tập và rèn luyện. Một bộ phận sống thực dụng, chỉ cần học giỏi để sau này tìm được việc làm có thu nhập cao ở các công ty nước ngoài, còn những vấn đề khác thì không quan tâm. Điều đáng lo ngại nhất là lối hồng kiến thức về lịch sử dân tộc, nhiều sinh viên còn lạ lẫm với phương châm “dân ta phải biết sử ta”. Bên cạnh đó, còn một số sinh viên có xu hướng vọng ngoại, chạy theo những giá trị vật chất và thị hiếu văn hóa thấp kém, mê tín dị đoan... Những điều đó gây ảnh hưởng xấu đến nhân cách và làm cho các giá trị văn hóa dân tộc bị mai một dần trong đời sống tinh thần của bộ phận sinh viên này.

4. Sinh viên Trường ĐHSPTPHCM đang đứng trước những vận hội mới, những thách thức mới mà thời đại và đất nước đặt ra: *vấn đề học tập và phát triển tài năng, nghề nghiệp và việc làm, nhân cách và lối sống, lí tưởng và hoài bão;*

trong đó, những vấn đề mà sinh viên quan tâm, bức xúc nhất là vấn đề học tập và vào đời.

Để định hướng cho sinh viên trở thành những con người mới, ưu tú của đất nước, Trường ĐHSPTPHCM cần phải “chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng” cho sinh viên, đào tạo họ thành những người kế thừa xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng”, vừa “chuyên” như lời Bác Hồ đã dạy. Để làm được điều này, theo chúng tôi, cần thực hiện những giải pháp sau:

Một là, đẩy mạnh phong trào học tập, rèn luyện chuyên môn trong sinh viên thông qua nhiều loại hình phong phú, đa dạng góp phần hỗ trợ chuyên môn như: câu lạc bộ học thuật, chuyên đề, hội thi nghiệp vụ, hội thi Olympic các chuyên ngành, hội thi Anh văn - Tin học, hội thảo, thực hành, ứng dụng chuyên môn. Phong trào sinh viên học ngoại ngữ, xóa mù tin học... là những nội dung mà Đoàn Thanh niên và Hội Sinh viên Việt Nam của Trường cần khơi dậy và tạo điều kiện để trở thành phong trào chung cho sinh viên toàn trường cùng nhau thi đua học tốt. Đồng thời, về phía nhà trường, cần đẩy mạnh việc đổi mới phương pháp giảng dạy để phát huy khả năng tự học tập, tự nghiên cứu, tư duy sáng tạo của sinh viên, phù hợp với học tập theo hệ thống tín chỉ, chống học vẹt, học tủ. Cần xác định trọng tâm của giáo dục là khơi dậy tinh thần sáng tạo - cạnh tranh và kĩ năng làm việc nhóm, đồng đội. Mặt khác, cũng cần hoàn thiện và bổ sung một số nội dung giảng dạy để phù hợp với xu thế hội nhập đang ngày càng mở rộng, mới có thể tạo cho sinh viên

những kĩ năng và kiến thức thích ứng với một thế giới toàn cầu hóa.

Hai là, hoạt động nghiên cứu khoa học của sinh viên cần được duy trì và nhân rộng trong các khoa. Hội nghị nghiên cứu khoa học được Đoàn TNCS HCM và Hội Sinh viên Việt Nam của Trường phối hợp với Phòng Khoa học Công nghệ và Tạp chí Khoa học cùng các khoa tổ chức hàng năm, phát hiện và đưa vào sử dụng những đề tài có chất lượng tốt, có khả năng ứng dụng cao. Những phong trào này sẽ tạo nền tảng cho sinh viên của Trường làm quen với nghiên cứu khoa học và ngày càng tạo nên sức hút đối với sinh viên.

Ba là, các chương trình bảo trợ học đường cần được phát triển mạnh, được Nhà trường và các khoa quan tâm, như: xây dựng các quỹ tài năng, học bổng cho sinh viên nghèo hiếu học, học bổng khuyến học, học bổng vượt khó, học bổng Hồ Hảo Hớn (cán bộ Đoàn – Hội). Bên cạnh các loại học bổng từ ngân sách nhà nước, tổ chức Đoàn – Hội tích cực vận động nguồn học bổng của các tổ chức xã hội trong và ngoài nước hỗ trợ sinh viên như: học bổng Misubishi, KOVA, Argibank, Lawrence S.Ting... Ngoài học bổng, còn nhiều hình thức khác như trợ cấp khó khăn, giới thiệu việc làm, giới thiệu nhà trọ, vay vốn tín dụng học tập, mua máy tính trả góp... giúp nhiều sinh viên giải quyết được khó khăn để học tập tốt hơn.

Bốn là, chăm sóc các điều kiện hỗ trợ học tập:

- Kí túc xá dành cho sinh viên nội trú với nhiều phương tiện tốt, hiện đại để sinh viên không chỉ coi đó là nơi ở mà

còn biến “ngôi nhà thứ hai” thành nơi tự rèn luyện (học tập, sinh hoạt, giao lưu, vui chơi giải trí...) trong những năm học ở đại học.

- Quan tâm đến những sinh viên sống ngoại trú như giới thiệu nhà trọ uy tín, giá rẻ, quản lí sinh viên ngoại trú, thăm hỏi động viên, giúp đỡ vật chất lẫn tinh thần để sinh viên ngoại trú có điều kiện ở lâu dài một chỗ để học tập thuận lợi hơn.

- Thư viện phải có nguồn sách dồi dào để phục vụ sinh viên, cải tiến phương pháp quản lí, mượn sách, tra cứu, tìm kiếm tài liệu, photo tài liệu với giá rẻ, thẻ thư viện và thẻ sinh viên nên gộp làm một, áp dụng công nghệ thông tin cho tất cả các thư viện để sinh viên có thể thư viện chung, thuận tiện tra cứu và mượn sách bất cứ một thư viện nào thuộc các trường đại học, cao đẳng trên địa bàn thành phố.

- Phòng thí nghiệm cần được đầu tư trang bị mới để phù hợp với điều kiện học tập, tạo sự lí thú cho sinh viên nhằm đảm bảo học đi đôi với hành.

- Có trung tâm giải trí, văn nghệ, thể dục thể thao cho sinh viên để sinh viên có điều kiện thể hiện tài năng của mình, có nơi vui chơi lành mạnh.

- Hoạt động dã ngoại, giao lưu với các đơn vị, trường học... cũng rất cần thiết, tạo điều kiện để sinh viên tiếp xúc với thực tế, rèn luyện kĩ năng sống, học tập từ thực tiễn tự hoàn thiện mình.

Năm là, tăng cường việc tìm hiểu lịch sử - văn hóa truyền thống:

- Báo cáo chuyên đề: Trường cần tổ chức các buổi thuyết trình chuyên đề về lịch sử, văn hóa, nghệ thuật vào dịp kỉ niệm những ngày lễ lớn trong năm để

sinh viên tham gia trao đổi, học tập, nâng cao nhận thức của mình.

- Đưa sinh viên tham quan các di tích lịch sử - văn hóa, khu căn cứ cách mạng, chiến trường xưa để sinh viên hiểu thấu đáo về lịch sử dân tộc, lịch sử cách mạng. Mỗi chuyến đi phải có chủ đề, có mục đích, thiết kế chương trình hợp lý để chuyến đi để lại ấn tượng tốt và bổ ích với những người tham gia. Sau chuyến đi, sinh viên nên viết bài thu hoạch để bày tỏ tâm tư, nguyện vọng cũng như nhận thức của mình về những gì đã trải nghiệm.

- Nên tổ chức lễ hội truyền thống vào những dịp lễ lớn. Chương trình lễ hội cần phải tổ chức chu đáo, có kịch bản, sân khấu hóa lễ hội, tái hiện lại lịch sử để sinh viên tham gia học tập.

- Xây dựng các phong trào hát dân ca, bài hát truyền thống cách mạng để góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, truyền thống cách mạng. Đồng thời, phong trào này cũng mang ý nghĩa là sinh viên cùng tham gia thực hiện cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”.

Sáu là, chiến dịch tình nguyện “Mùa hè xanh” cần tiếp tục duy trì. Chiến dịch này như là học kì III để sinh viên có điều kiện tham gia cống hiến cho đất nước, đồng thời học tập và rèn luyện kỹ năng sống. Đến nay, chiến dịch này đã mang đậm dấu ấn sinh viên và có sức thuyết phục đối với sinh viên cả nước, khẳng định khả năng và khát vọng cống hiến của lực lượng sinh viên đối với đồng

bào, đối với công cuộc xây dựng Tổ quốc, quê hương.

Bảy là, mỗi sinh viên của Trường phải biết tự nhìn lại mình để nỗ lực, phấn đấu vươn lên trong học tập, nghiên cứu khoa học và tham gia các hoạt động phong trào trong Nhà trường. Không nên bằng lòng với những gì mình đã có, mà hãy cố gắng để đạt những thành quả tốt hơn, sống có trách nhiệm với cộng đồng xã hội, với môi trường và với mọi người xung quanh. **“Mỗi thanh niên hãy sống những ngày đẹp nhất, hãy bắt tay vào những việc bình thường hàng ngày, nhưng có ích cho đời”** (Cố Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh).

5. Tóm lại, từ thực tế mấy mươi năm qua, lực lượng sinh viên Trường ĐHSPTPHCM đã thể hiện nhiều mặt tích cực trong học tập và rèn luyện. Công tác thanh niên, công tác sinh viên có những nội dung, biện pháp, phong trào thích ứng với yêu cầu mới. Tuy nhiên, để công việc này có phương hướng, biện pháp và hình thức thiết thực trong thời đại mà các triển vọng hội nhập không ngừng mở rộng ở nhiều chiều, thì cần thiết phải tiến hành nghiên cứu khoa học. Bên cạnh đó, cần phải điều tra xã hội học hàng năm để xác định thực trạng về nhu cầu của sinh viên, để từ đó đưa ra đánh giá và dự báo cụ thể. Chúng ta đang sống và làm việc trong thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa, do đó chỉ có những công trình điều tra, nghiên cứu khoa học thật sự mới có thể đưa ra những kết luận chính xác và các giải pháp thích hợp và hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Huỳnh Công Ba (2003), *Nâng cao hiệu quả quản lí Nhà nước trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và đạo đức đối với sinh viên*, Luận văn Thạc sĩ.
2. Huỳnh Công Ba (2006), “Giáo dục chính trị, tư tưởng và đạo đức không thể thiếu trong giáo dục đại học”, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm TPHCM*, (7).
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2005), *Cuộc vận động toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa từ thực tiễn Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh – Tài liệu Hội nghị sơ kết 5 năm thực hiện phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa trong trường học”*.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2000 - 2011), *Tài liệu Hội nghị công tác chính trị các trường đại học, cao đẳng toàn quốc*.
5. Trần Văn Cửu (chủ nhiệm) (2009), *Nhận thức và thái độ của sinh viên đối với nếp sống văn hóa trong kí túc xá Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, Đề tài nghiên cứu khoa học công nghệ cấp cơ sở.
6. Đảng Cộng sản Việt Nam (1997), *Văn kiện Hội nghị lần thứ hai Ban chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
7. Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
8. Đảng ủy Khối các trường đại học, cao đẳng và trung học chuyên nghiệp (2002), *Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh – Thực trạng và giải pháp* (Kỷ yếu).
9. Đào Duy Quát (chủ biên) (2001), *Một số vấn đề về công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
10. Huỳnh Khánh Vinh (chủ biên) (2001), *Một số vấn đề về lối sống, đạo đức, chuẩn giá trị xã hội*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 03-8-2011; ngày chấp nhận đăng: 30-8-2011)